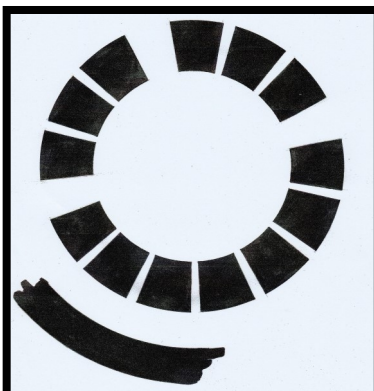
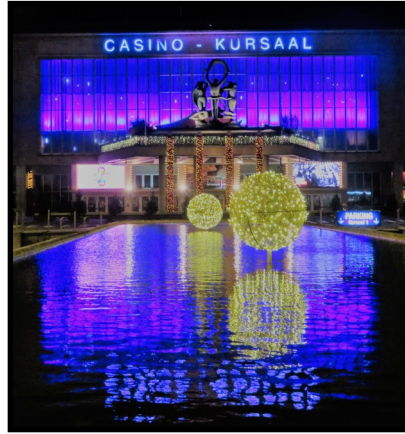
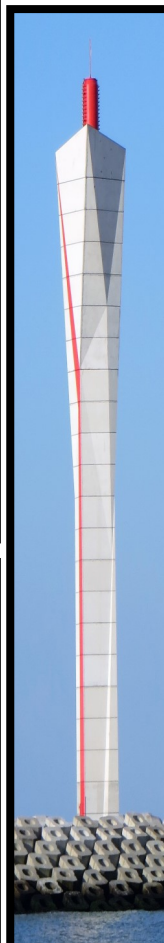

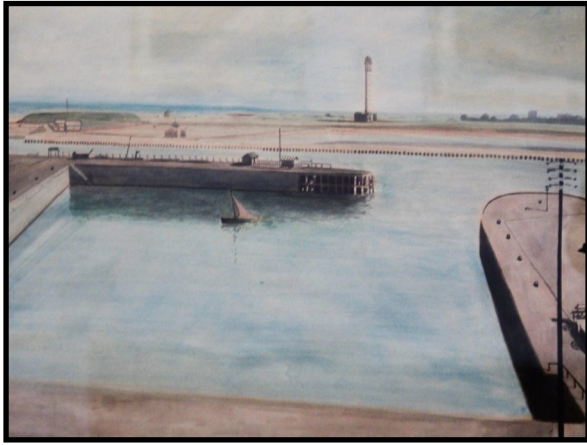
32ste JAARGANG - NUMMER 1 - 2020

JANUARI - FEBRUARI - MAART

OOSTENDSE GIDSENKRING 'LANGE NELLE' vzw

VISSERSDOK nu MONTGOMERYDOK

KONINGINNELAAN bij BRUG MH-PARK

SS P&P-KERK achter VISSERSKAAI

OPROEP: bezorg je mailadres aan onze secretaris, zodat je bij wijzigingen in de programmatie/activiteiten asap verwittigd kunt worden: patricia.veris@skynet.be

IN DIT NUMMER

04	Voorwoord	Marc Loy
05	Vervolg voorwoord / Overleden / GDPR	Redactie
06	Lidmaatschap 2020	Redactie
07	Activiteiten februari - mei	Redactie
11	Gelezen & gehoord & opgemerkt	Redactie
17	De Bolle	Piet Daman
19	Elektriciteit algemeen & lokaal (1)	Frank Goeminne
23	Oostende driemaal in beeld	Dirk Beirens
27	Er gebeurde e.e.a. in O. > aanloop WOI (2)	Georges Ruys
30	Terugblik op de geheimzinnige stad	Marc Loy

STEUNENDE LEDEN 2020

Beirens-Ghesquière M.
Degelin-Selis
De Poerck Reja
De Vriendt Wouter
Francier-Deman J.
François-Merlevede
Glorieux Luc
Hubrechtsen Freddy
Leeuwerck Marcel
Samyn J.

Schaubacher-Taes
Slabbinck Bart
Van Dooren-Vertruyen
Van Duyvenboden- Stubbe
Vanhoucke-Meeschaert
Van Hove Yasmina
Van Imschoot
Verborgh Johan
Vermandel P.– Gueuning M.
Werbrouck Rita

Nieuwjaarsreceptie Lange Nelle 2020

In naam van mijn collega's bestuursleden allemaal hartelijk welkom op onze nieuwjaarsreceptie 2020.

Dit na een druk jubileumjaar met o.a. een feestelijke walking dinner op het tropisch terras van de Panoramazaal van CC De Grote Post, een terugblikexpo in het Stadsmuseum op onze 30 jaar gidsenwerking in Oostende, wijkwandelingen en een daguitstap naar het Brussel van Breugel en baron Empain.

Gezien deze drukke maand van wensen en goede voor-nemens - zeker voor politici - zal een afvaardiging van het schepencollege wellicht druppelsgewijs binnenvallen en weer wegsijpelen naar alweer een volgende receptie: maar we verwelkomen vandaag de schepenen Natacha Waldmann, en onze patroonschepen Bart Plasschaert. En niet alleen omdat zij sterk de globale gemiddelde leeftijd van ons samen zijn serieus naar beneden halen.

Driemaandelijks blad van de Oostendse
GIDSENKRING LANGE NELLE vzw.
32ste jaargang
Nummer 1
Januari - februari - maart 2020

Coverblz. met foto's Dirk Beirens

Colofon

Voorzitter: Marc Loy

Verantwoordelijke uitgever
Marc Loy
Albert I - Promenade 3 / 21
8400 Oostende

Eindredactie, vormgeving en correspondentie
Dirk Beirens
dirkbeirens@telenet.be

De medewerkers aan dit blad zijn zelf
verantwoordelijk voor de door hen
getekende bijdragen.

Overname van artikels/bijdragen **zonder
uitdrukkelijke copyrightvermelding**
mag mits bronvermelding.

Dispatching:
Tel. 059 80 73 81
e-mail: info@oostendeahoy.be

Rekeningnummer:
Gidsenkring Lange Nelle vzw
BE91 3800 0491 8476

Lid wordt u voor 15€ per jaar.
Buitenland: 20€
Gezinskaart: 20€ (2 gezinsleden)
Steunend lid: vanaf 25€ (2 gezinsleden)

Website: www.gidsenkringoostende.be

Gidsenlokaal: Spaans Huisje
Christinastraat, 67 Oostende

Speciaal welkom ook aan Willy Bosschem die zopas 90 is geworden en op wie we vorig jaar nog een beroep mochten doen voor het kunstige ontwerp van ons nieuw logo. Momenteel heeft Willy, al 70 jaar actief als kunstenaar maar ook als cartoonist een tentoonstelling in de Nieuwe Gaanderijen lopen met spotprenten geïnspireerd op dialectgezegdes bijeengesprokkeld door Roland Desnerck.

Wegens groot succes wijken we met onze nieuwjaarsreceptie al voor het tweede jaar op rij uit van het Spaans Huisje naar Toope op de Groentemarkt. Een klein, maar niet verwaarloosbaar deel van onze 130 leden sprak ons vorige week aan met een door wroeging getekende blik want: (ik citeer) dat het lidgeld van 15 euro per jaar toch niet representatief was als bedrag voor wat de kring in ruil de leden garandeerde: een jaarboek, dat 15 euro op zich waard is, gratis deelname aan de voordrachten en wandelingen, 4 x een erg verzorgd ledenblad en déze nieuwjaarsreceptie waarvan kwatongen beweren dat ze op die manier hun lidgeld bij die eerste activiteit van het jaar al terug betaald zien. (vervolg op blz.5)

Dit jaar heeft het bestuur het nieuwe kalender- en werkjaar moeten inzetten zonder onze joviale Jeannine. Vorig jaar nog hielden we, op hun gastvrije uitnodiging, onze eerste bestuursvergadering bij Roland en Jeannine thuis. En op ons jaarlijks bestuursetentje in het voorjaar was ze er ook nog graag bij. Tot een paar dagen voor haar definitief afscheid bleef ze geïnteresseerd in de werking van en de nieuwtjes over onze kring, ze was blij met ieder bezoek van één van onze gidsen en wist, hoe realistisch ze haar ziekte ook droeg en hoe veel moeite het spreken van haar eiste, de babbel op gang te houden en te inspireren. We zijn erg blij - en Jeannine zou het ook geweest zijn - dat Roland ook nu getrouw op heel veel van onze activiteiten present is. Hij weet als geen ander wat Lange Nelle en het gidsen zelf voor Jeannine hebben betekend.

Ook onze gewaardeerde gids Jean Moerman ontviel ons na een moedig gedragen ziekte en zo lang het kon engageerde hij zich om een gidsbeurt te leiden. We ontmoetten Jean nog een laatste keer tijdens de het jubileumfeest in De Grote Post samen met zijn vrouw en zijn zoon, onze collega-gids Patrick. Op 12 november 2019 verloren we ook ons trouw lid Luc Patyn, echtgenoot van Vera Boydens.

Ook in 2020 staat onze kring voor boeiende nieuwe opdrachten. Zo worden we geëngageerd door de stad om een paar keer per jaar voor de nieuwkomers Oostende te openbaren. Toerisme Oostende doet op ons een beroep voor rondleidingen in het vrij recent opnieuw geopende Fort Napoleon en vanaf mei ook in Het James Ensorhuis. De Cultuurdienst vraagt onze medewerking voor Liefde tussen de Lijnen in februari waarbij de gids diezelfde lijnen uitzet. En in april zetten we tijdens de Erfgoeddag een

nachtelijke wandeling op in het spoor van Spilliaert en andere kunstenaars en schrijvers. Ook het Provinciedomein Raversyde opent nieuwe perspectieven voor onze gidsenkring en we beogen een intensere samenwerking met de Koninklijke Geschiedkundige en Heemkundige Kring De Plate. Ook in 2020 is een van onze gidsen dagelijks om 11.15 en 19.15 uur te horen op Radio Noordzee (105 FM of digitaal) met een verhaal, een anekdote of interessante weetjes. Voor we genieten van de filmische impressie van collega Dirk Beirens over het feest in De Grote Post, geef ik graag het woord aan schepen en collega-gids Bart Plasschaert ...

OVERLIJDEN

Op 12 november 2019 overleed op 70-jarige leeftijd, de heer **LUC PATYN**, aangesloten lid. Echtgenoot van mevrouw Vera Boydens.

In naam van alle leden en gidsen biedt de redactie haar blikken van oprecht medeleven aan de getroffen families aan.

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) of General Data Protection Regulation (GDPR)

De Oostendse Gidsenkring Lange Nelle vzw verklaart zich te houden aan de regelgeving van de AVG. Zoals al vermeld in het tijdschrift jg. 30, nr. , 2018 op blz. 70 worden de gegevens van de aangenomen leden alleen gebruikt voor briefwisseling en adressering van het ledenblad. Niets wordt aan derden doorgegeven. De persoonlijke gegevens van de gewone leden/gidsen in de database van de dispatching zijn beveiligd.

LIDMAATSCHAP 2020

Het lidmaatschap 2020 gaat in op 1 januari 2020 en houdt in: ons driemaandelijks gidsenblad met activiteitenkalender, wetenswaardigheden, luchtige en wetenschappelijke bijdragen en deelname (gratis of tegen verminderde prijs) aan onze voordrachten, bezoeken, wandelingen en uitstappen.

Als exclusief extraatje krijg je het waardevolle jaarboek 2020.

Het lidmaatschap voor 2020 bedraagt **onveranderd**:

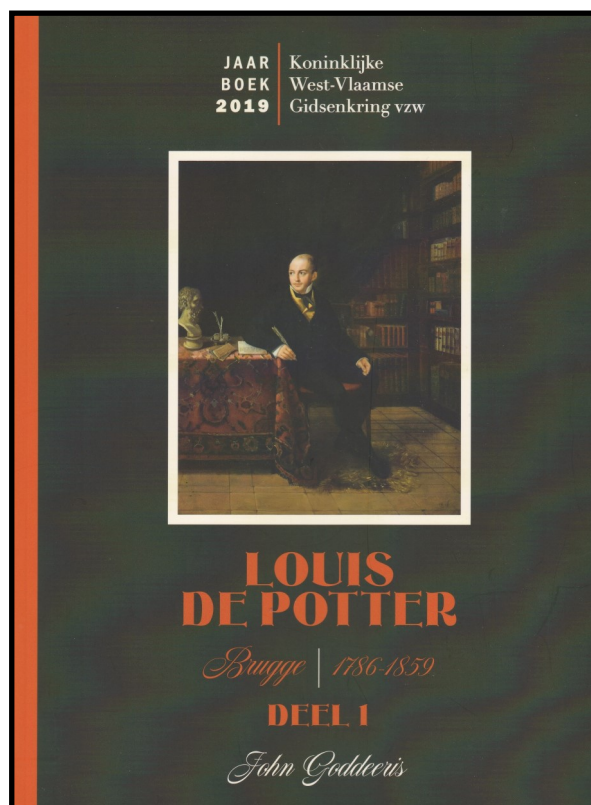
- gewoon lid: 15 euro (buitenland 20 euro);
- gezinskaart: 20 euro (2 gezinsleden);
- steunend lid: vanaf 25 euro (2 gezinsleden).

De bijdrage kan overgeschreven worden op rekening **BE91 3800 0491 8476** van Gidsenkring Lange Nelle Oostende vzw, Christinastraat 67 in 8400 Oostende. **Wie zijn lidmaatschapsbijdrage 2020 nog niet heeft overgemaakt**, kan gebruik maken van het ingesloten formulier. Mocht u ondertussen al betaald hebben, dan hoeft u niets meer te doen.

Als het leveringsadres verschilt van het adres van de opdrachtgever, wil dit adres vermelden in de mededeling.

Het bestuur dankt je alvast voor je trouw, belangstelling en steun.

JAARBOEK 2019 voor de leden die lid waren in 2019

De 22ste uitgave van de Koninklijke West-Vlaamse Gidsenkring vzw., een samenwerkingsverband van 9 lokale afdelingen: Brugge, Ieper-Poperinge, Kortrijk, Menen-Wevelgem, Oostende, Roeselare, Tielt, Waregem en Westhoek.

Louis De Potter (1786-1859) deel 1

Een kritische biografie van de man die symbool staat voor de Belgische Revolutie van 1830.

Leden kunnen op vertoon van hun lidmaatschapskaart 2019 of andere legitimatie, dit jaarboek ophalen bij **Azuriet Reizen, Kastanjelaan 3 - 8400 Oostende**

Het boek kan ook, mits voorafbetaling van €5, op rekeningnummer **BE91 3800 0491 8476** t.n.v. Gidsenkring Lange Nelle vzw, met vermelding "Jaarboek 2019" opgestuurd worden aan de 2019-leden.

Extra exemplaren, prijs 10 euro (exclusief verzending) kunnen besteld worden bij Etienne Pitteljon via etienne.pitteljon@skynet.be

ZONDAG 16 FEBRUARI 2020 > VOLZET

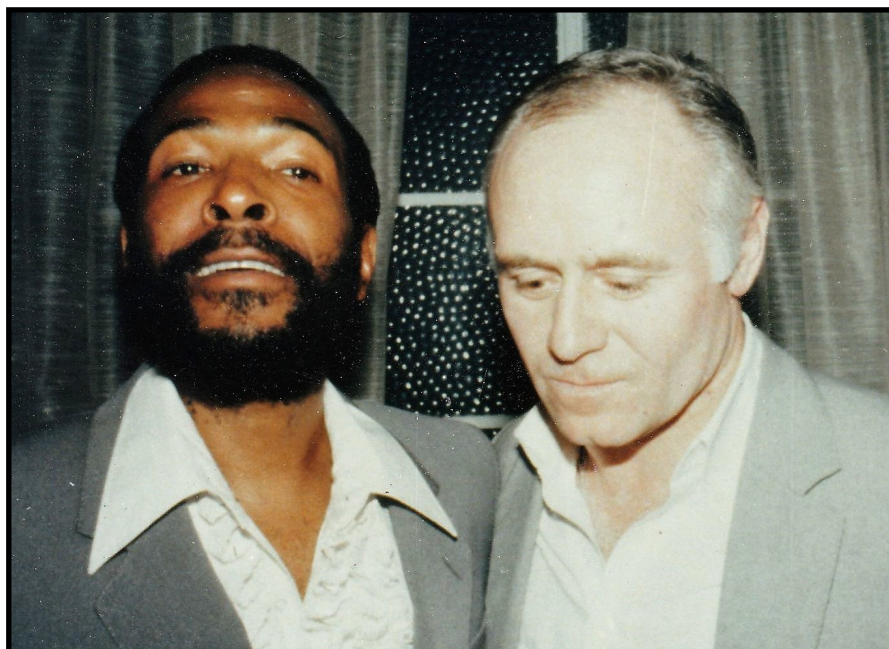
MARVIN GAYE-FREDDY COUSAERT WANDELING IN OOSTENDE

o.l.v. Dirk Beirens

Deze wandeling met negen stops start en eindigt normaal aan het Oostendse Casino-Kursaal. Op 16 februari begint de gids uitzonderlijk aan het Spaans Huisje. Hij brengt de relatie tussen Marvin, de 'king' of soul, Freddy, de muziekmanager en Oostende, de Stad aan Zee in woord, beeld en klank weer tot leven.

Freddy Cousaert (1937-1998) ving Marvin Gaye (1939-1984) begin februari 1981 in Oostende op na een voor de zanger desastreuze periode en bereidde mee met hem zijn comeback voor.

De dag dat Marvin Gaye 75 zou zijn geworden, werd aan zijn appartement op de zeedijk een gedenksteen onthuld. Er vond toen ook een herdenkingsconcert in het Kursaal plaats, de zaal die in zijn Oostendse periode amper voor de helft gevuld raakte toen de zanger er in juli 1981 optrad. Sinds zeven jaar kunnen toeristen in de badstad individueel op Marvin Gaye-wandeling met een bij Toerisme Oostende gehuurde iPod en koptelefoon.

En nu is er ook de groepswandeling want hoe dan ook 'Marvin en Freddy in Oostende', dat moet op alle mogelijke manieren in de publieke herinnering blijven.

Opdracht voor de deelnemers: waar in Oostende vind je verwijzingen naar Marvin Gaye?

Foto familiealbum
Cousaert

Afspraak: 14.30 uur Spaans Huisje, Christinastraat 67, Oostende

Einde 16.30 uur Luifel Kursaal Oostende

Maximaal 25 personen - Leden: gratis & niet-leden: € 2,5

Inschrijving bij Patricia Veris, liefst 8 dagen op voorhand.

op 059 80 62 39 of via mail: patricia.veris@skynet.be

VRIJDAG 13 MAART 2020

**CONGÉ PAYÉ
DE GESCHIEDENIS VAN HET (KUST)TOERISME**

Geïllustreerde lezing door Michel De Wit
Kustregioids & verhalenverteller

We reizen vandaag de wereld rond, we hebben immers tijd en geld. Dit is niet altijd zo geweest. In 1936 werd bij ons het wettelijk betaald verlof, zeg maar de congé payé, ingevoerd. Deze wet had een fundamentele weerslag op de maatschappij, zowel op sociaal, economisch als cultureel vlak.

Tijdens deze lezing gaan we na waarom in 1936 de tijd rijp was voor deze wet en zoomen we in op de fundamentele maatschappelijke weerslag en de gevolgen voor de kust en het (sociaal) kusttoerisme.

Regioidsen studeren af bij Syntra West Uit Het laatste Nieuws 22/03/2016

Zeven afgestudeerden hebben hun Gidsenkaart ontvangen als Regioids Kust. Twee jaar geleden startten dertien kandidaten aan een eerste (basis)jaar Gids bij Syntra West in Oostende. Zes maakten het jaar vol en waren geslaagd voor het basisjaar. Er waren zeven deelnemers aan de start van het tweede jaar, die allen geslaagd zijn. De deelnemers komen uit de hele kuststreek, met een licht overwicht in Oostende en omgeving, maar er zijn ook deelnemers uit Brugge en Veurne. De laureaat van de opleiding is Michel De Wit, Ninovenaar van geboorte, maar nu inwoner van Oostende, die met zijn eindwerk 'Oostende en zijn ministers - Hoe nationale politiek een stad vorm geeft' een score van 320,5/400 behaalde bij de eindverdediging. (LBB)

Afspraak: 19.30 uur Spaans Huisje, Christinastraat 67, Oostende

Maximaal 25 personen - Leden: gratis & niet-leden: € 2,5

Inschrijving bij Patricia Veris, liefst 8 dagen op voorhand.

op 059 80 62 39 of via mail: patricia.veris@skynet.be

Bij grote belangstelling kunnen we uitwijken naar het stadsmuseum of een andere locatie, maar daar word je op tijd per mail van verwittigd.

DONDERDAG 16 APRIL 2020

**UNIEK GELEID BEZOEK AAN 'EGUERMIN'
DE BELGISCH-NEDERLANDSE
MIJNENBESTRIJDINGSSCHOOL**

o.l.v. Régis Benoit, verantwoordelijke mijnenjachtsimulator & mess

Een van de commandanten zal het in een inleiding hebben over het heden en de toekomst van de school en van de mijnenbestrijding.

Verder bezoeken we o.l.v. Régis de Mijnenzaal, een op wereldvlak unieke collectie mijnen van de Amerikaanse Secessieoorlog tot nu.

Vervolgens leidt Régis ons door het iconische gebouw 'Mess Officiëren'. Dit gebouw is beschermd als monument bij M.B. van 19.02.2002.

Dit historische waardevol pand is één der laatste ontwerpen - 1908 - van de veelzijdige architect Louis Delacenserie (1838-1908), zowel bekend om zijn neogotische (SS P&P-kerk) als minder talrijke eclectische realisaties. Ook belangrijk daarbij is de typerende indeling - onder meer imposante balzaal op de bovenverdieping - en de verzorgde aankleding met dominerende inslag van de neo-Lodewijk XVI-stijl. Het interieur weerspiegelt nog de militaire grandeur van de belle époque.

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/14292>)

Het is nog niet zeker of ook de simulator kan bezichtigd worden; dit is afhankelijk van het gebruik voor training.

Afspraak: 13.45 uur aan de ingang van de school

Duur: 1.30 à 2 uur - Maximaal 20 LEDEN! Gratis

Inschrijving bij Patricia Veris, ten laatste 14 dagen op voorhand.

op 059 80 62 39 of via mail: patricia.veris@skynet.be

De deelnemers gaan ermee akkoord dat hun namen één week voor het bezoek aan de school worden doorgegeven en dit omwille van de **veiligheid**.

ZATERDAG 2 MEI 2020

DE OOSTEROEVER: EEN EEUWIG STRIJDTONEEL

Gegidste wandeling o.l.v. Dominique Gondry

De 'Oosteroever' is al honderden jaren een strijdtoneel waar sociale, politieke, militaire en economische twisten werden beslecht, al dan niet met 'slaande' argumenten. Het resultaat van al deze geschillen vertaalt zich in een aanhoudende, wijzigende en vernieuwende aanblik van deze omgeving. De 'versteende' getuigen van deze nooit eindigende strijd zijn de ankerpunten voor onze wandeling op Oosteroever.

Zeer uiteenlopende thema's komen aan bod, de eeuwige strijd is het bindmiddel.

Dominique Gondry is sinds 3 jaar met pensioen. Dit eindpunt na zijn militaire loopbaan bij de marine, werd het begin van een nieuw avontuur. Sinds enkele jaren organiseert hij 'fly&bike-tours' in Potsdam en Berlijn, weliswaar niet zonder eerst de opleiding van 'reisleider' te hebben gevolgd bij Syntra in Roeselare. Het hoge zoutgehalte in zijn bloed zette er hem toe aan om ook de opleiding 'Gids – regio kust' aan te vatten. In juni 2020 rondt hij deze vorming af en hij hoopt daarna een leerrijke gidscarrière te kunnen te starten aan zee. Zijn leidmotief en drijfveer is: "Levenslang leren"!

Afspraak: 13.45 uur Oosteroever, **Maritiem Plein** aan de horecazaken (Cierk / Deschildre) tegenover de oude vismijnkantine met daarboven MRCC.
Einde: 17.00 uur > **LUSWANDELING met tussenstop drink (niet-inbegrepen)**
Maximaal 25 personen - Leden: gratis & niet-leden: € 2,5
Inschrijving bij Patricia Veris, liefst 8 dagen op voorhand.
op 059 80 62 39 of via mail: patricia.veris@skynet.be

Links Roland Desnerck (81) bedacht de zegswijzen bij de cartoons van Willy Bosschem (90) die een jubileumexpo kreeg aangeboden door de Cultuurdienst van de stad. (foto ML)

Kunstenaar en nog altijd actieve huiscartoonist van onze krant Willy Bosschem is 90.

De cultuurdienst van Oostende huldigt de alerte en actieve beeldend kunstenaar Willy Bosschem met een expo van zijn recente cartoons in de Nieuwe Gaanderijen van zijn stad.

Willy Bosschem maakte in 1953 als milicien en aangespoelde Gentenaar zijn eerste cartoon voor De Zeewacht. En hij is niet meer gestopt. Tot vandaag genieten de lezers van zijn creaties in o.a.

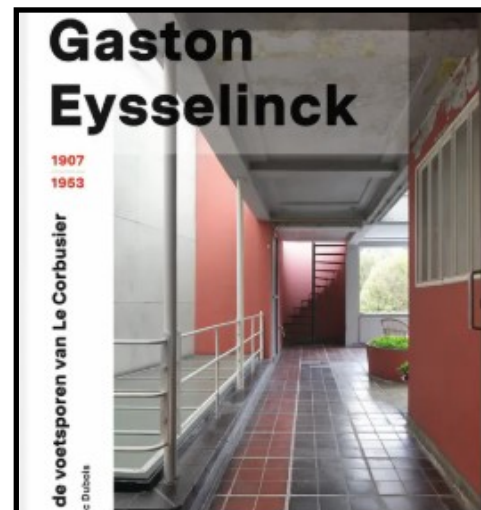
De Krant van West-Vlaanderen en De zondag. Het moeten er ondertussen ruim 8000 zijn. Meteen is hij met ruime voorsprong de oudste medewerker van Roularta. Professioneel was Willy o.a. artistiek directeur van het Casino-Kursaal en directeur van de Oostendse kunstacademie. Schilderen, tekenen, affiches, logo's en postzegels ontwerpen deed hij in zijn vrije tijd. Zeg maar 's nachts. Een uitgebreid interview met de kunstenaar lees je in de krant of op de website. De 25 recente cartoons op de expo illustreren evenveel Oostendse spreuken bijeengesprokeld door stadsgenoot Roland Desnerck, auteur van het Oostends Woordenboek en zoveel andere publicaties over het dialect van zijn geboortestad. (Marc Loy)

“In de zomer van 1821 kwam een steenweg tot stand tussen Nieuwpoort en Oostende. Het schijnt wel dat tot dan toe het strand als verbindingsweg tussen Nieuwpoort en Oostende diende, daar de Kroniek Rybens het volgende noteert:” Dezeen nieuwen steenweg zal van groot voordeel weesen, aengezien de reyzigers niet meer zullen verplicht weesen langs het strange te rijden, het tij niet meer moeten afwagten en de moeylijke zandduynen passeeren. Ook zal de weg wel een half uur korter weesen.” De nieuwe kalseyde werd slechts in 1825 voltooid.”

(Bieckorf, jg.62, nr.2, februari of schrikkelmaand 1961, blz.15)

Meegedeeld

De zomercatalogus “**Vernieling en wederopbouw van Oostende 1944-1958**” (Marc Dubois e.a.) is opnieuw te verkrijgen. Er werd overgegaan tot een herdruk. prijs 29 euro. Ook de nieuwe monografie van Marc Dubois over Gaston Eysselinck, getiteld “**Gaston Eysselinck 1907-1953. In de voetsporen van Le Corbusier**”, is ter beschikking: kostprijs 36 euro.

Beide publicaties zijn te verkrijgen op de Cultuurdienst op het stadhuis (2de verdieping)

Op donderdag 27 februari 2020 om 20 uur
In Wijkcentrum 't Kasteel, Kasteelstraat 22,
Zandvoorde

Geïllustreerde lezing door Dr. Jan Seys,
afdelingshoofd wetenschapscommunicatie
van het VLIZ (Vlaams Instituut voor de
Zee) in Oostende.
Onderwerp: “**Waarom is de zee zo belang-
rijk voor ons? En wat betekent dit voor
kustbescherming en andere ecosysteem-
diensten?**”

Toegang gratis

Marc Dubois schreef monografie over architect Gaston Eysselinck

In het meesterwerk zelf van architect Gaston Eysselinck het C.C. De Grote Post in Oostende werd zondagmiddag het boek Gaston Eysselinck -in de voetsporen van Le Corbusier van Marc Dubois voorgesteld.

De lijvige publicatie behandelt het oeuvre van de Gentse architect Gaston Eysselinck (1907-1953). Als adept van de Europese avant-garde, de Russische architectuur en het werk van Le Corbusier hoort hij bij de belangrijkste Belgische architecten uit de 20ste eeuw. Voor de oorlog ontwerpt hij een aantal gezinswoningen, vooral in zijn geboortestad Gent. Na W.O.II gaat al zijn energie en naar het ontwerp en de bouw van het Postgebouw in Oostende, het hoofdgebouw van de SEO, nu Mu.ZEE, en een viertal privéwoningen in de kuststad.

De publicatie geeft een overzicht van een klein maar authentiek oeuvre met daarbij nooit eerder gepubliceerde documenten vanaf zijn studententijd. "Eysselinck heeft als hartstochtelijk functionalist een beperkt, maar belangrijk oeuvre nagelaten dat getuigt van het Nieuwe Bouwen in ons land," aldus Marc Dubois.

Architect Eysselinck stapt in 1953 uit het leven in Oostende waar hij was komen wonen met zijn ondertussen overleden vriendin. De tegenslagen die hij ondervond met zijn opdrachtgevers bij de bouw van de Grote Post en privéproblemen werden hem te veel.

Auteur Marc Dubois (69) is zelf architect, voormalig docent architectuur, publicist, recensent, en curator; onder meer van de succesvolle tentoonstelling voorbije zomer in de Venetiaanse Gaanderijen over de wederopbouw van Oostende na W.O.II. De auteur woont in Gent maar is geboren in Middelkerke en liep school in Oostende.

De monografie, verschenen bij uitgeverij, Snoeck telt 256 pagina's en meer dan 300 afbeeldingen, foto's, schetsen, plannen en kunstfoto's van Filip Dujardin. kostprijs 36 euro. Er is ook een Engelstalige uitgave. (Marc Loy)

Van links naar rechts in de lokettenzaal van C.C. De Grote Post, Eysselincks belangrijkste realisatie, bevoegd schepen Bart Plasschaert, uitgever Hans Devisscher van uitgeverij Snoeck en auteur Marc Dubois (foto Marc Loy)

Een en al interesse van de minister-president en het kaderpersoneel van Mu.ZEE voor het grote schilderij van James Ensor 'De uitdrijving van Adam en Eva uit het aards paradijs'. (foto ML)

Maandag 13 januari 2020 in de late namiddag bracht Jan Jambon een bezoek aan Mu.ZEE in Oostende. Daarmee werkt hij een rondje Vlaamse museabezoeken af op uitnodiging van de vzw Vlaamse Kunstcollectie. De focus van het bezoek lag op collectiewaardering, kennisverdieping op de eigen collectie, publieksaanbod, uitdagingen voor het depot, de specifieke benadering voor collecties moderne en hedendaagse kunst en automatisering. Het was een verrijkend werkbezoek vonden Kristof Janssens, voorzitter van de Raad van Bestuur van MuZEE en bevoegd schepen Bart Plasschaert. "De minister-president bezocht de succesvolle Ensor- en Spilliaertvleugel, het depot waar een groot deel van de ruim 8000 werken in de beste condities bewaard worden, hij kreeg uitleg over diverse restauratietechnieken en het tentoonstellingsbeleid. Hij sprak ook geïnteresseerd met het museum personeel." Het was de eerste keer dat Jan Jambon Mu.ZEE in de Oostendse Romestraat bezocht: "Maar ik vind het een erg geslaagde poging van een fusie van een collectie van de stad en die van de provincie. De twee verzamelingen onder één dak garanderen een erg rijk en kwalitatief hoogstaand aanbod voor de bezoeker." (Marc Loy)

‘In Oostende kunnen we herademen’

Zegt Mieke Declerck (40) die tot de zomer 2019 in de Brugse Poort, een dichtbevolkte Gentse wijk, woonde. "Het stonk er. Het verkeer werd drukker en gevaarlijker. We kregen stress. Stress ook om een school te vinden, we stonden op verschillende wachtlijsten." (...) Het gezin dacht al even aan verhuizen, de uitslag van CurieuzeNeuzen over de aanwezige luchtvervuiling gaf een duw in de rug. (...) "Wij hebben geen auto, we wilden een woonplaats dicht bij een station met goede verbindingen. Uiteindelijk besloten we een drastische keuze te maken en naar Oostende te verhuizen, naar de gezonde zeelucht." (...) Niet iedereen kan zomaar verhuizen, beseft Mieke. Ook voor hun dochter was het ingrijpend. "Ze woont graag aan zee, maar ze mist haar Gentse vriendjes. Ook wij houden van de dynamiek van Gent. Soms vraag ik me af of het wel zo drastisch moest. Maar dan zie ik mijn dochter buiten spelen, ruik ik de zee en weet ik dat het goed is." In: De Standaard 28.12.2019

Waarom de maritieme dronefabriek in Oostende gebouwd wordt

Dat het technologiebedrijf ECA Robotics Belgium, een dochterbedrijf van de Franse ECA Group niet voor Zeebrugge met haar Marinebasis maar voor Oostende kiest om vanaf 2022 in de achterhaven haar nieuwste generatie maritieme drones te bouwen heeft zo zijn redenen.

ECA Robotics Belgium is al jaren gespecialiseerd in de bouw van drones, maar zal in haar nieuwe fabriek in de kuststad haar nieuwe hoogtechnologische maritieme drones ontwikkelen voor de Belgische en Nederlandse marine. Net als de Nederlandse Marine laat ook de Belgische Marine 2 nieuwe fregatten en 6 mijnenjagers bouwen. Deze zes vaartuigen krijgen Zeebrugge als thuisbasis en worden daar ook onderhouden. Waarom de dronesfabriek toch in Oostende komt, legt Steven Luys, Chief Executive Officer van ECA Robotics Belgium uit: "De hoofdreden is dat de ontmijningschool Eguermin hier gevestigd is. De opleiding voor alle operaties met de nieuwe generatie drones zal in die school gebeuren. Daarvoor wordt een hoogtechnologische nieuwe simulator gebouwd. Daarnaast kregen we van de stad en het havenbestuur vlotte garanties en interessante voorwaarden inzake onze vestigingsplaats en het rekruteren en opleiden van een 70-tal medewerkers eens de fabriek vanaf 2022 zal opstarten."

Haven Oostende verleent het bedrijf een langlopende concessie op een 13.000 m² groot terrein voor de bouw van een 5000 m² grote fabriek. Dit op de site van de voormalige scheepswerf Beliard aan de zuidzijde van het Houtdok. "Wij voorzien de productie van een 100-tal drones voor de 12 nieuwe Belgisch-Nederlandse mijnenjagers, maar nadien willen we onze fabriek het opgeleide personeel hier blijvend verankeren ook bij buitenlandse opdrachten."

Voor het opsporen en verwijderen van zeemijnen zullen in Oostende drones worden gebouwd die aan de waterlijn opereren en andere onderwatermijnen opsporen en onschadelijk maken. "Beide types kunnen zowel vanaf mijnenjagers zelf ingezet worden of vanop kleine onbemande vaartuigen. Daarbij worden drones ingezet die enerzijds mijnen en explosieven opsporen, andere die ze onschadelijk maken", aldus Steven Luys .

"Met deze 70 nieuwe arbeidsplaatsen zetten we een verdere stap in onze missie om in onze haven duurzame werkgelegenheid te scheppen", zegt Dirk Declerck CEO Haven Oostende. Burgemeester Bart Tomelein "We vergeten nog te vaak als Oostendenaar dat wij hier een Belgisch-Nederlandse ontmijningschool met wereldwijde faam hebben. Eguermin is sinds haar opstart in 1965 in onze stad gevestigd en onze Belgische Marine is wereldwijd bekend als dé expert in het verwijderen van mijnen om waterwegen veiliger te maken. Ik heb er zelfs mijn legerdienst geklopt! De dronefabriek kon geen betere locatie vinden!". (Marc Loy)

REPRODUX

Heilig Hartlaan 13
8400 OOSTENDE
Tel. 059/70.16.12
Fax 059/80.66.57
e-mail: reprodux@telenet.be
www.reprodux.be

PRINTEN – PLOTTEN
KOPIEREN – DIGITALISEREN
INBINDEN – LAMINEREN
KANTOORARTIKELEN
STEMPELS – GRAVEERPLATEN

Frank Goeminne: via via krijg ik de vraag om het **PROJECT ROND GEMERKT PLASTIC (Tracking Marked Plastic)** vervuiling uit de Schelde kenbaar te maken.

Meer gegevens vind je hier:

<https://zeroplasticrivers.com/samenwerken/schelde-track-trace/citizen-science/>.

Het is een project waarbij een groot aantal plastic flesjes & potjes in de Schelde gegooid worden. Doel hiervan is de verspreiding ervan te kennen en waar de voorwerpen aanspoelen. Worden die gemerkte plastic voorwerpen gevonden, wil dit melden eventueel met foto via de link. Er is wel een klein verschil tussen de methode van vinden langs de waterwegen en op het strand. De items gevonden langs de oevers van de Schelde worden ter plaatse gelaten voor eventuele verdere verspreiding. De exemplaren **aangespoeld op het strand** zullen hoogstwaarschijnlijk niet verder verspreid worden door de zee maar onderstuiven en/of in de duinen belanden. De items op het strand mogen na melding verwijderd worden. Wie meer informatie wenst mag zich wenden tot

Bert Teunkens E: Bert.Teunkens@uantwerpen.be / T: +32(0)32659101

MORDAN

NATUURVLEES DOBBELAERE

Christinastraat 69 - 8400 OOSTENDE

Tel. 059/50 52 45 - Fax: 059/50 07 85

e-mail: denatuurwinkelmordan@skynet.be

(400 m² verkoopsruimte)

Openingsuren: 9.00 H. - 18.30 H.

Ook op zaterdag. Zondag gesloten

BIO SHOP

*De Natuurlijkste
zaak van de kust!*

**GREEN
SLEEP**

100% "NATUURLIJK"
SLAAPCOMFORT
(200 m² toonzaal, 1e verdieping)

Green Sleep

Dieetvoeding, VERSE natuur-, vegetarische en biologische voeding.

Hormonenvrij vlees (vzw. Plattelandsontwikkeling)

Voedingssupplementen en sportvoeding. Natuurlijke cosmetica.

150 kruidenpreparaten uit eigen labo!

DESKUNDIG ADVIES VAN 4 PARAMEDICI EN HERBORIST

WHAT'S IN A NAME ... 'DE BOLLE'?

PIET DAMAN

1 De naam 'De Bolle'

Een **plaats** (nogal ruim gesitueerd) en een **instelling** (vroeger vzw) dragen deze naam. Vanwaar die naam? Beiden komen van een gebouw (dat niet meer bestaat) en dat deze toenaam kreeg. Tot 2000 stond dat grote gebouw **op de hoek van de Vergunningstraat en de Twee Bruggenstraat**, schuin over de bijkazerne van de Brandweer Afdeling Haven (ook verdwenen). Het gebouw werd in 1912-'13 ontworpen & gerealiseerd door de bekende Oostendse architect André Daniels voor de Londense rederij "General Steam Navigation Company" als kantoorgebouw voor haar havenactiviteiten. Bovenaan was er een 'eye-catcher', een soort mirador, met daarin een koperen wereldbol als embleem van de rederij.

Het gebouw kreeg vlug - volgens Oostendse gewoonte - de toenaam 'de Bolle'. De koperen bol verdween in WO1 naar Duitsland zoals zoveel metaal uit België en Oostende. Later werd er een bol in zwart canvas opgehangen, zoals in de mast van een vaartuig ten anker. Na WO1 bood het gebouw een tijdlang onderdak voor kantoren van de rederij Cockerill. Vanaf 1945 tot 1962 waren er de kantoren van de 'Werklozendienst voor de havenarbeiders' gevestigd.

Het belangrijke kruispunt en de brug over de spuisluis kregen ook die naam; in een eerste versie 'aan de Bolle'. Het gebouw werd later eigendom van de Stad Oostende. In 1963 werd het verkocht aan de vzw 'Visserstehuis voor Jongeren' dat er in 1965 zijn werking startte en de naam erfde. Een grootscheepse actie bracht voldoende geld op voor restauratie en inrichting van het gebouw als verblijf voor jeugdige vissers.

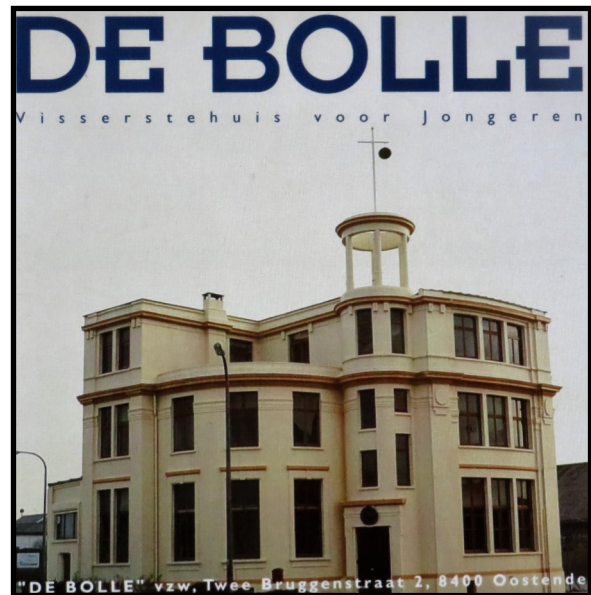
Bij aanleg van de verbinding Ronde Kennedy - De Bolle in 2000 werd het gebouw onteigend en afgebroken. De vzw zette zijn activiteit verder op een andere plaats.

2 'De Bolle' vzw

Deze vzw werd gesticht in 1963 door het 'Beschermmcomité voor verlaten kinderen', de Rederscentrale, het Koninklijk Werk (KW) IBIS, de Stad Oostende en de Provincie West-Vlaanderen. Zij hadden allen afgevaardigden in de Raad van Bestuur. Het doel was het opvangen van jeugdige zeevissers die geen behoorlijke thuis hadden aan wal, veelal oud-leerlingen van IBIS die op 16-jarige leeftijd de instelling verlieten.

In de loop der jaren veranderde er heel wat. In 1972 werd de vzw erkend door het ministerie van Justitie als tehuis voor jonge werknemers, met subsidies en wedden voor het personeel.

Het merendeel van de jongeren werd niet-varend en was geplaatst door de jeugdrechter of het beschermcomité. Vanaf 1995 kreeg de werking erkenning door het ministerie van het Vlaams Gewest, Bestuur Bijzondere Jeugdbijstand. De begeleiding, in samenwerking met diverse instanties, betrachtte de jongeren een veilige haven te bieden waar ze tot rust konden komen en hun problemen, vooral na pedagogische verwaarlozing vnl. qua opvoeding, achter zich konden laten. Wat integratie in een werksfeer betreft, in samenwerking met de VDAB, ging er bijzondere aandacht naar de visserijsector, maar ook de aan de kust belangrijke sectoren zoals horeca, bakkerij en fietsenhandel.

Na de afbraak in 2000 van het oude gebouw werd de werking van de vzw voortgezet in een nieuw gebouwde tehuis aan de Dr. Eduard Moreauxlaan 277. Het werd een gebouw op bijna één hectare met 14 kamers, 3 studio's, een eetplaats, een keuken, een ontspanningsruimte en een lokaal voor administratie. Aan de straatkant kwam er ook een mast met een bol. Het geheel werd bekostigd met eigen middelen en financiële steun van Openbare Besturen, diverse instellingen, serviceclubs en privépersonen. De private sponsors stonden onder meer in voor de meubilering van de kamers. De Marine, reeds

verbonden met het Koninklijk Werk IBIS, nam het peterschap op zich. Sedert 53 jaar verbleven er zo'n 530 jongeren in 'De Bolle'.

3 Begeleidingshuizen 'De Bolle' en 'De Brem'

Vanaf januari 2015 stopte 'De Bolle' als vzw en trad ze toe tot het 'Sociaal Huis Oostende' en vormde ze met 'De Brem' één organisatie binnen de bijzondere jeugdzorg. Er is een gezamenlijk beheer voor beide tehuizen met één directrice. Beiden hebben residentiële voorzieningen. 'De Bolle' kan 16 jongens tussen 14 en 21 jaar opvangen. De Brem (nieuwbouw in L. Van Massenhovestraat 3, aan De Schorre in Stene-Dorp) verleent "onrechtstreeks toegankelijke jeugdhulp" - dit betekent na doorverwijzing door één of andere instantie - aan 34 kinderen/jongeren tussen 3 en 18 jaar. Er zijn drie leefgroepen met specifieke aanpak en er is ook crisisopvang voor meisjes van 12 tot 18 jaar.

'De Brem' was een 'opvangsthus' opgericht eind 19de eeuw door de Commissie van Openbare Onderstand. Eerst was het gekend als "het Carolinenhof" in de Wellingtonstraat. Aanvankelijk bedoeld voor jonge kinderen van overleden vissers, ving het later ook kinderen "met problematische opvoedingssituaties" op. In 1961 werd een gebouw in de Elisabethlaan betrokken. De instelling kreeg erkenning van het ministerie van Justitie in 1961 en in 1976 van de Vlaamse Gemeenschap. In 2010 werd de nieuwbouw (zie hoger) in gebruik genomen.

Een rode draad doorheen het ontstaan van beide instellingen en KW IBIS is 'De Oostendse Visserij'.

Aanvulling: KW IBIS breidt uit. Vanaf het schooljaar 2019 worden ook meisjes toegelaten. Jongens (en meisjes!) die na hun IBIS-opleiding in het Mercatorinstituut les volgen, kunnen in het IBIS-gebouw blijven logeren. Men streeft er ook naar in de toekomst een derde graad, vijfde en zesde secundair, te organiseren. De infrastructuur werd en wordt aangepast. De tijd van 'de kwèkelingen' (6 tot 14 jaar) voor de 'Visscherie' ligt zo'n 113 jaar achter ons.

Bronnen

- Bestuur vzw 'De Bolle'
- Artikel Jaarboek 'Ter Cuere' 2001
- Directie Bijzondere Jeugdzorg Oostende
- Scriptie Jean Pottiez Gidsencursus 1996-1997 'André Daniels Architect'

'De Bolle' 1992 - foto D. Beirens

VAN DE EERSTE EN TWEEDE INDUSTRIËLE (R)EVOLUTIE TOT HET GEBRUIK VAN ELEKTRICITEIT IN ONZE REGIO (DEEL 1)

FRANK GOEMINNE

Noot: de bibliografie of het bronnenoverzicht wordt na het laatste deel opgenomen.

INLEIDING

Noot van de redactie: elektriciteit, gas, water, riolering ... het zijn geen sexy onderwerpen om er een lezing, laat staan gegidste wandelingen over samen te stellen, zo willen de vooroordelen het. Tot er een moedige onderzoeker, al of niet expert, opstaat en zich er toch aan waagt. Zo is ons gidsend lid Frank Goeminne er op vrijdag 17 januari gedurende twee uren in geslaagd een full house te 'elektriseren' met zijn boeiende, geïllustreerde en van tastbaar materiaal voorziene uiteenzetting.

In 2013 genoot jullie redacteur van een verhelderende en gedetailleerde tentoonstelling

'Onder stroom, 100 jaar elektriciteit' in het Gentse MIAT, nu Industriemuseum. Het kan dus ... energievoorziening op een aantrekkelijk manier duiden en presenteren.

In een aantal delen presenteert Frank de kern van zijn betoog over 'electriciteit'. Uiteraard is de tekst een pak saai-er dan het beleven van Franks lezing, ze is dan ook louter bedoeld als infobijdrage.

1 De eerste industriële revolutie

De industriële revolutie is de overgang van handmatig naar machinaal vervaardigde goederen die gepaard ging met grootschalige organisatorische en sociale veranderingen.

Ze begon rond 1750 in Engeland en verspreidde zich begin negentiende eeuw in de rest van Europa. Ambachtelijke en kleinschalige werkplaatsen groeiden uit tot grote fabrieken en vormden samen een grootschalige industrie. Door die groei daalde de prijs van de producten enorm waardoor steeds meer mensen ze zich konden veroorloven. Deze (r)evolutie is onomkeerbaar gebleken, eerst in Europa en later in de rest van de wereld. Het betrof een relatief snelle uitvinding, ontwikkeling en toepassing van nieuwe technieken.

Organisatorisch betekende het fabriekssysteem een geheel andere manier van werken door de de industrialisering en de komst van kapitaalintensieve machines. Doordat de productiemiddelen buiten het bereik van de arbeiders lagen, veranderden ook de arbeidsverhoudingen. De arbeid werd uitgevoerd als loonarbeid en de arbeiders verloren hun zelfstandigheid. Waar zij eerst hun eigen werktempo konden bepalen, waren zij nu gebonden aan de werktijden van de fabriek, wat andere eisen stelde aan het arbeidsethos. Ook werden wonen en werken nu volledig gescheiden. Het systeem had ook grote invloed op administratieve taken doordat kantoorarbeid op een vergelijkbare wijze werd georganiseerd.

Waar de industriële revolutie doorbrak, veranderde het dagelijks leven ingrijpend. De nijverheid verdween uit de dorpen. Veel dorpelingen trokken naar de fabrieken, waardoor de verstedelijking sterk toenam. Het werk in de fabrieken vereiste weinig kennis en vaardigheden, zodat arbeiders inwisselbaar werden. Behalve mannen werden ook vrouwen en kinderen ingezet, niet gehinderd door regelgeving in een periode waarin een politiek van 'laissez faire' domineerde.

Het werk kon daarnaast vuil en ongezond zijn, terwijl de levensverwachting daalde. Opstanden werden hard neergeslagen, waarop men regelmatig vluchtte in drank of geloof. Sociale veranderingen waren dan ook terug te zien in religieuze aanpassingen (bv. verminderde kerkgang) en vernieuwingen (bv. voorlopers van de vakbonden). De problematiek van de sociale veranderingen werd onder meer uitgewerkt door Marx in *Das Kapital* waarin hij het einde van het kapitalisme voorzag waarna er een maatschappij van gelijkheid zou zijn, het communisme.

De periode vanaf ongeveer 1700 wordt aangeduid met de term nijverheidsrevolutie. In deze tijd zijn een aantal omstandigheden en situaties aan te wijzen die de industrialisering mogelijk hebben gemaakt.

'Wetenschappelijk' uitgebate boerderijen vonden reeds tijdens de verlichting ingang. Middels rationalisatie en door paarden aangedreven 'machines' wist men de productie drastisch op te voeren. De Engelse Rotherham-ploegschaar uit 1730 had reeds een met metaal bekleed strijkbord. Doordat de productie werd opgevoerd waren minder landarbeiders nodig, die nu vrij kwamen voor ander werk. Dit schiep een gunstige conditie voor de fabrieken die massa's arbeiders nodig hadden.

De aanwending van stoomkracht was reeds in de oudheid bekend. De Griekse 'ingenieur' Heron van Alexandrië bouwde in de eerste eeuw een vroeg model stoomturbine maar die werd meer als speelgoed beschouwd en, zover we weten, bleven praktische toepassingen indertijd achterwege.

In 1709 werd stoomkracht ingezet door Thomas Newcomen (1664-1729) om een primitieve motor aan te drijven die water uit een mijn in Devon kon pompen. In de mijnen waren goed werkende pompen van levensbelang en hun introductie veroorzaakte een schaalvergroting die voordien niet mogelijk was geweest.

Machines zoals watermolens en drukpersen hadden eind achttiende eeuw reeds een hoge graad van technische perfectie bereikt, bijvoorbeeld in het vroeg-geïndustrialiseerde gebied 'Wuppertal' in Duitsland. Het was wachten op de ontwikkeling van een krachtiger aandrijving dan de menselijke hand, wind of water. Het was de textielindustrie die daarbij het voortouw zou nemen. In Frankrijk ontwikkelde Joseph-Marie Jacquard al in 1790 een volautomatisch en programmeerbaar zijde-weefgetouw.

De concentratie van arbeiders onder één dak, in een 'fabriek' (samengesteld werkhuis), ging lang vooraf aan het verschijnen van door een motor aangedreven machines. Zijdefabrieken, tapijten en porseleinfabrieken waren in de achttiende eeuw al een gewoon verschijnsel maar de werkelijke industrialisering, met vervuilende fabrieken die een constante aanvoer van brandstof en ruwe materialen vereisten, moest toen nog komen.

Het België van toen (1830) werd het eerste geïndustrialiseerde land na Engeland. België bevond zich onder het bewind van Napoleon Bonaparte 'in staat van industriële revolutie'. De industriële centra waren Gent, Verviers, Luik, Bergen, en Charleroi maar ook in Bredene-Oostende vinden we daar sporen van terug.

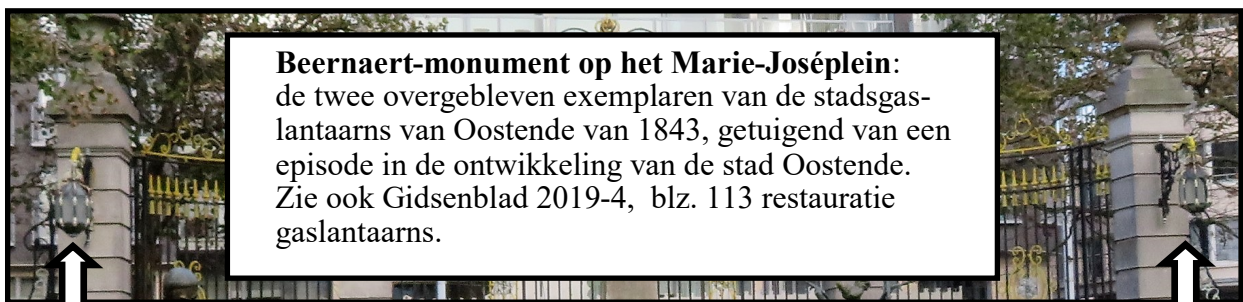
1799 Verviers: wol. De wolindustrie bestond reeds lang. Verviers was beroemd om zijn uitmuntend schapenwollaken. De textielondernemer Iwan Simonis wierf in 1799 William Cockerill aan. Hij gebruikte een aantal Britse industriële uitvindingen (niet beschermd door patenten in Frankrijk) om vanaf 1799 in Verviers en later in Seraing één van Europa's grootste firma's (Cockerill) uit te bouwen voor de productie van (textiel-) machines en staal. Verviers werd door zijn inspanningen leidinggevend op het vlak van gemechaniseerde wolproductie en is daarmee de bakermat van de industriële revolutie op het Europese continent.

1800 Gent: katoen en vlas. Reeds in de middeleeuwen was Gent een vooraanstaand centrum voor wolproductie. Lieven Bauwens maakte als industrieel spion een aantal reizen naar Groot-Brittannië en wist de Mule Jenny en geschoold personeel naar het Gentse te smokkelen. Met de gesmokkelde machines richtte Bauwens in 1800 een katoenspinnerij op in Gent, in de Oude Abdij van Drongen. Gedurende de negentiende eeuw groeide Gent uit tot 'het Manchester van het continent'. De reusachtige fabrieken van de katoen- en vlasindustrie zorgden ervoor dat Gent in die periode de belangrijkste industriestad van Vlaanderen was.

1817 Luik: ijzer, steenkool, zink, machinebouw en glas. John Cockerill was de zoon van William Cockerill. Hij was een rasechte ondernemer en bouwde in het huidige België een industrieel imperium op. In 1817 kreeg de familie van koning Willem I de gelegenheid de Luikse staalindustrie te moderniseren. De Cockerills kochten het voormalige kasteel van de prins-bisschop van Luik in Seraing en bouwden er de eerste hoogovens op cokes in plaats van houtskool, gebruikmakend van de steenkool die in de regio werd gewonnen. Ze introduceerden daarmee de massaproductie van ijzer en staal, niet alleen de ruwe producten maar ook machines, schepen, locomotieven en spoorwegmaterieel. Na 1830 leverde Cockerill de rails en locomotieven voor de eerste spoorwegen van het onafhankelijke België en van de rest van het Europese vasteland. In 1838 vormde Cockerill het eerste grote geïntegreerde industriële complex met hoogovens, staalgieterij, walsenrijen, smederijen en constructiewerkplaatsen, aan de oevers van de Maas, ontsloten door een eigen haven en via spoorwegen verbonden met nabijgelegen erts- en kolenmijnen.

Bergen: steenkool - **Charleroi:** ijzer, steenkool, glas - **Bredene:** windmolenpark > hout zagen

In de eerste helft van de 19de eeuw verlichtten alle Europese steden die aan de top van de vooruitgang wilden staan met gas. Het is aan Minckelers, geboren in Maastricht en hoogleraar aan de Katholieke Universiteit Leuven, dat we de ontdekking van de eigenschappen van verlichtingsgas op het einde van de 18de eeuw verschuldigd zijn. Maar het was in Engeland dat enkele tientallen jaren later het systeem voor de eerste maal voor de openbare verlichting gebruikt werd. Als eerste stad op het continent begon Brussel gas te gebruiken in 1819.

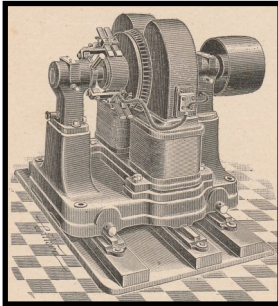

Beernaert-monument op het Marie-Joséplein: de twee overgebleven exemplaren van de stadsgaslantaarns van Oostende van 1843, getuigend van een episode in de ontwikkeling van de stad Oostende. Zie ook Gidsenblad 2019-4, blz. 113 restauratie gaslantaarns.

2 De tweede industriële revolutie

De tweede industriële of technologische revolutie liep van de tweede helft van de 19de eeuw tot de Eerste Wereldoorlog. Ze bracht een versnelde industriële ontwikkeling in West-Europa, met name in Groot-Brittannië, Duitsland, Frankrijk, de Lage Landen, Denemarken, en de Verenigde Staten, in het noordoosten en rond de Grote Meren, en, na 1870, in Japan.

Pas in 1972 kreeg de term de tegenwoordige betekenis door David Landes in zijn werk 'The Unbound Prometheus'. Hij benadrukte hierin het belang van nieuwe technologieën, met name elektriciteit, de olie-industrie, de verbrandingsmotor, nieuwe materialen en stoffen, met inbegrip van legeringen en chemicaliën, en communicatietechnologieën, zoals de telegraaf en de radio. Terwijl de eerste industriële revolutie gericht was op ijzer, stoomtechnologieën en textielproductie, draaide de tweede rond staal, spoorwegen, elektriciteit en chemicaliën.

Het ontstaan van de elektriciteitsindustrie dateert van 1879. Wat bij het fenomeen "elektriciteit" verbazing wekt, is de snelheid waarmee zij ingang vond. Er verliepen slechts 10 jaar tussen het ogenblik waarop Zéno-be Gramme zijn octrooi voor de dynamo (zie illustratie) deponeerde en voor die uitvinding de Prix Volta van het Institut de France verkreeg in 1869 en dat van de eerste praktische realisatie van openbare verlichting in België.

3 Wat is elektriciteit?

Het is een natuurkundig verschijnsel, dat reeds in de oudheid gekend was. De Griekse filosoof en wiskundige Thales Van Milete (640-546 v. Chr.) experimenteerde reeds met elektriciteit door proeven waarbij hij barnsteen wreef met een doek.

We moeten ervan uitgaan dat elke materie opgebouwd is uit atomen. Deze bestaan op hun beurt uit een kern waarrond elektronen zich in vaste banen bewegen. In een vaste stof, bv. een metaal als koper, liggen de atomen zo dicht bij elkaar dat de buitenste elektronenbanen elkaar raken. De elektronen op deze banen kunnen hierdoor overspringen van het eigen atoom naar een nevenliggend. Deze elektronen stromen door de massa van een voorwerp van atoom tot atoom; deze beweging heet "elektrische stroom". Om nu praktisch nut te hebben van deze stroom dient de elektronenverschuiving constant opgewekt te worden. Er is dus een stroombron nodig, die de elektronenbeweging bestendigt. Stroom opwekken kan bv. door middel van een chemisch product. Daarbij worden twee elektroden in een vloeistof gedompeld, waardoor tussen beide polen een spanning ontstaat. Dit gebeurt in een batterij of galvanisch element. Voor grote vermogens is dit procedé technisch en om financiële redenen niet haalbaar.

(wordt vervolgd)

Elektrische vonk van links de positieve pool naar rechts de negatieve pool.

Uit: George Dary, **A travers l'Electricité**, Paris, 1903, blz. 12

DRIEMAAL OOSTENDE IN 'BELGIË IN BEELD'

DIRK BEIRENS

Omstreeks de 1900 eeuwende en nog meer naar het jubileumjaar 1905 (75 jaar België) toe verschenen heel wat patriottische geschriften, krantenedities, feestboeken maar ook geïllustreerde overzichten zowel met historische, geografische, economische als diverterende inhoud.

Onlangs kreeg ik in handen: '**België in beeld, 86 zichten en 3 panorama's met voorwoord en bijschriften van Frans Van Cuyck**', Antwerpen, 96 blz., uitgegeven door de Nederlandsche Boekhandel en gedrukt bij Van Os-De Wolf, maar zonder jaar. In het fotoboek wordt één keer het jaar 1905 vermeld; de foto's – zeker de drie van Oostende - dateren vermoedelijk van rond 1900. Opmerkelijk is de Nederlandse tekst.

De Nederlandsche Boekhandel werd in 1892 in Antwerpen opgericht met als doel "... het drijven van boekhandel en aanverwante vakken in den meest algemeenen zin des woord, bijzonderlijk het bevorderen van Noord- en Zuidnederlandsche uitgaven." Het bedrijf werd een belangrijke invoerder van Nederlandse uitgaven in Vlaanderen maar werd ook de pionier van de promotie van het Nederlandstalige boek in Vlaanderen, o.m. het volledige werk van Guido Gezelle. Nederlanders o.l.v. directeur L. Smeding vulden de belangrijkste functies in.. De boekhandel fungeerde in mindere mate als uitgeverij van o.a. Vlaamse auteurs. De tweede directeur Oosterwijk werd in 1934 opgevolgd door Albert Pelckmans, een bekende naam in de uitgeverwereld.

Directeur **Smeding** gaf de opdracht tot de realisatie van '**België in beeld**' en als commentaarschrijver contacteerde hij de Antwerpse auteur **Jan Frans Van Cuyck** (1857-1952), leraar aan de Antwerpse Normaalschool en voorzitter van het Algemeen Nederlands Taalverbond. Die schreef taalbijdragen onder het pseudoniem Willem Vrij en ook realistische romans over het stedelijk milieu. Zijn grote internationale collectie met vooral romantische boeken werd na zijn dood opgenomen in de Antwerpse stadsbibliotheek. Een pluspunt voor de boekhandel was dat Van Cuyck ook Reisbrieven als journalistieke bijdragen gepubliceerd had, verslagen van zijn vele reizen in Europa.

Hieronder vind je de drie opgenomen Oostendefoto's waarvan één een panorama van het Weststrand. De drie 'bijschriften' in de originele afgedrukte bewoordingen bevatten correcte info in soms wat 'gezwollen' overenthousiast taalgebruik typisch voor die tijd. Hoewel ... Oostende was voor vele bezoekers en commentatoren ook echt een Koningin.

Bronnen

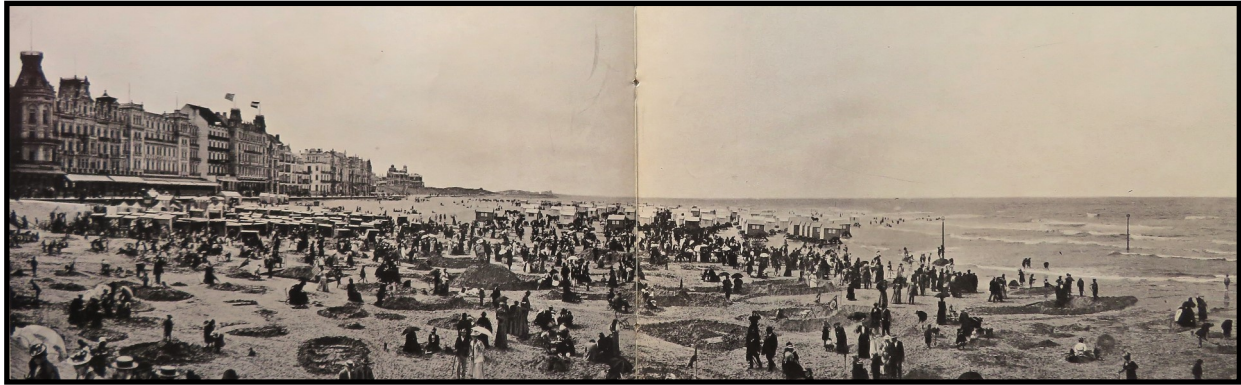
De Nederlandsche Boekhandel > [https://nevb.be/wiki/Nederlandsche Boekhandel](https://nevb.be/wiki/Nederlandsche_Boekhandel), De

Bio- & bibliografische gegevens Frans Van Cuyck

><https://schrijversgewijs.be/schrijvers/van-cuyck-jan-frans/>

><https://anet.be/record/opaccolioehc/co:ehc:47ps://anet.be/record/opaccolioehc/c>

Illustratie: <https://schrijversgewijs.be/schrijvers/van-cuyck-jan-frans/>

Oostende Panorama Weststrand

De frissche zeelucht waait ons tegen bij 't beschouwen dezer plaat! We staren op de witte kuiven der baren en hooren hun gebruis! Is de lezer al aan zee geweest? Ja? Herinner u dan den eersten keer, dat hare deinende en rumoerige eindeloosheid voor u opdoemde... Gij stondt pal, en hieldt den adem in, en dacht een heele wereld voor u te zien opengaan. En na dit oogeblik van verbijs-tering naderdet gij vol ontzag den immer onrustigen onbegrensden plas, wiens vale kleur in 't verre verschieft samensmolt met het blauw van den hemel, en gij vindt, dat die waterwereld grootsch-schoon was, maar ontzaglijk, en niet in woorden te vatten, zoomin als de kunst en de eeuwigheid. De eerste aanblik der zee prent een onuitwisbaren indruk in onze ziel. Doch misschien zaagt gij haar nog nooit? Die poos van verstommende, weergalooze vreugdetrilling staat u nog te wachten. Ik benijd u, want dan is er nog een onuitsprekelijk genot voor u weggelegd. Oostende ... Weidscher en weelderiger badstad bestaat er in Europa niet. Haar naam klinkt lijk een tooverwoord, dat voor de verbeelding van duizenden menschen in en buiten ons vaderland eenige der schoonste uren of dagen van hun leven doet oprijzen. Werp een oogslag op de plaat! Links verheffen zich de fijne hotels en rijke villa's langsheen den breeden dijk; rechts strekt zich de zee uit met hare ongetelde baren, die altijd huppelen en zingen; tusschen de twee - de heerlijkheid der menschen en die van de natuur - ligt het strand uitgespreid, waar honderden en honderden lieden dooreenwriemelen in alle richtingen. De eenen wandelen, de anderen zijn neergezeten, kinderen delven kuilen in 't zand of werpen vestingen op, welke straks, bij hooge tij, door de zee overrompeld worden. Merkt ge ook de menigvuldige tenten, beschuttend tegen wind of zon? En de badwagentjes? En in de verte den zwerm baders, dansend op de golven?

Oostende Kurzaal

Het merkwaardigste en belangwekkendste van al de gebouwen langsheen den prachtigen zeedijk is de Kurzaal, de gewone vereenigingsplaats voor de rijkere ingezetenen en badgasten. Het is een fraai koffiehuis met restaurant en leeszaal, en bovendien twee terrassen, vanwaar men den heerlijksten blik op de zee geniet. Maar het weidsch lokaal staat niet open voor iedereen, zooals andere dergelijke inrichtingen. Wie er binnen wil, moet eene zogenaamde dagkaart nemen, die drie frank kost, doch de toegangsprijs wordt voordeeliger naar evenredigheid van het aantal dagen, waarvoor men zich abonneert. Elken namiddag en avond wordt er in de zomer concert gegeven, waarop soms wereldberoemde zangers en instrumentisten zich laten hooren; dagelijks houdt men er bal, en van tijd tot tijd merkwaardige voordrachten, waarvoor de beste en beroemdste sprekers worden gevraagd. Kortom, de Kurzaal verheft Oostende tot eene kunststad.

Oostende Noorddijk

De toerist, die per spoor uit het binnenland te Oostende aankomt, merkt wel, wanneer hij het station uittreedt, aan de groote handelsschepen in de dokken, dat hij zicht in eene bedrijvige haven bevindt, maar 't is toch voornamelijk als badstad, dat Oostende befaamd is in Europa. De meeste bezoekers komen voor hun genoegen en slaan dadelijk de Kapellestraat in, die verderop Vlaanderenstraat heet en recht naar de zee leidt, het groote aantrekkingspunt voor allen. Beide straten, eene dubbele aaneenschakeling van koffiehuisen, restaurants, hotels en fijne magazijnen, vertoon den heelen dag door eene vroolijke drukte, die meer en meer toeneemt, hoe dichter men den zeedijk nadert. Deze vormt zooals de plaat aantoot, eene der heerlijkste wandelplaatsen van de wereld, waar men slenterend langs een stroom van net gekleede dames en heeren, alle mogelijke talen hoort spreken. Men kan er zich ook nederzetten op eene bank, of, mits betaling van 10 centiemen, op een stoeltje, en zoo den aanblik genieten der vroolijk snappende (nvdr = babbelen) menigte.

Toope

Toope

Groentenmarkt 11, 8400 Oostende

T 059 40 31 06 · M 0477 248 789 · toope1@telenet.be

Di & Woe gesloten · · www.bistro-toope.be

BTW BE0715.482.985

Ontbijt · Lunch · Tea-Room · Feest- en vergaderzaal

ER GEBEURDE EEN EN ANDER IN OOSTENDE IN DE AANLOOP NAAR DE OORLOG 14-18 (2)

GEORGES RUYSS

Tijdslijn

>20 augustus 1914: Brussel wordt door de Duitsers bezet

>28 september: Mechelen wordt door de Duitsers bezet

>10 oktober: Antwerpen wordt door de Duitsers bezet

>**15 oktober: Oostende wordt door de Duitsers bezet**

Van Juni 1914 > 4 augustus 1914 > zie gidsenblad 2019-4

5 augustus 1914

Het toneelseizoen wordt stopgezet. Alle festiviteiten in de stad worden afgeschaft.

6 augustus 1914

In Hotel de la Cour Royale in de Kapellestraat werd door enkele liefdadige personen beslist om tot een dagelijkse soepbedeling over te gaan aan de kinderen der gemobiliseerde soldaten.

De burgerwacht bewaakt de spoorweg.

Alle Duitse opschriften en reclames in de stad worden verwijderd.

7 augustus 1914

Vanaf vandaag worden de concerten in het Kursaal gestaakt.

8 augustus 1914

Een Duits schip wordt hier aan de ketting gelegd.

10 augustus 1914

In het station wordt een Duitser aangehouden verkleed als non. Hij was in het bezit van allerlei papieren.

12 augustus 1914

Mr. Vignol, Commissaris van de Algemene Veiligheid van Parijs, kwam hier vierentwintig uur doorbrengen in Oostende.

Verschillende geruchten uit Brussel en Brugge over spionage waren ongegrond.

Een prominente persoon uit de kuststreek die beschuldigd werd, heeft blijk gegeven van zijn staatsburgerschap en heeft een Duitser aangegeven die bij hem verbleef.

Een groep vluchtelingen uit Tienen en omgeving heeft zich aangeboden op het politiekantoor van het Wapenplein. Door toedoen van dhr. Elleboudt, uitgever van 'De Zeewacht', werden ze ondergebracht in de visserijschool op het St.-Petrus en Paulusplein. Een volgende groep werd ondergebracht in het lazaret Stracké. Elleboudt opent in de Kerkstraat een kantoor om de vluchtelingen te helpen.

Een boot brengt 4 vliegtuigen uit Engeland aan, die naar het vliegveld van de Oosteroever worden gevoerd. Uit Brussel kwamen ook 8 Franse vliegtuigen met de trein aan.

Een lijst der auto's, paarden en trekhonden wordt aan Brussel overgemaakt.

13 augustus 1914

Vanaf nu komen dagelijks grote groepen vluchtelingen toe met de treinen. Men plaatst een groot aantal badkarren in de tuin achter de Koninklijke gaanderijen. Daarin worden op enkele dagen tijd 500 vluchtelingen geplaatst. Een veldkeuken werd opgericht in de gaanderij. Aan de ingang van het badkarrendorp werden collectebussen geplaatst. Honderden Franse soldaten worden in de kazerne gelegerd.

14 augustus 1914

Nog 700 vrijwilligers worden in de kazerne gelegerd. Wanneer een trein met vluchtelingen aankwam, werden deze door de agent van dienst naar het centraal politiekantoor op de markt gezonden waar ze in lange rijen buiten kampeerden. Een vluchtelingenbureau in het stadhuis op de markt wordt geopend. Van samenwerking met het kantoor in de Kerkstraat is geen sprake.

15 augustus 1914

Burgerwachten uit Verviers, Brussel en Gent zijn aangekomen in de school der Witte Nonnenstraat. Ze krijgen er voeding en onderdak. Op het Wapenplein worden de kleren van de Duitse spion Eberhard verkocht. Een onbekende met een valse baard wordt aangehouden.

16 augustus 1914

Het lijnvissen wordt verboden

17 augustus 1914

Prinses Clementine vertrekt met haar echtgenoot met de mailboot naar Folkestone.

Beeldbank Kusterfgoed MO19972 /A. Pyson
Aankomst Belgische soldaten augustus 1914

19 augustus 1914

Men meldt de aankomst van 7.300 Franse en Belgische opgeroepen en vrijwilligers te Oostende. Ze worden ondergebracht in de kazerne en gezinnen in de stad; sinds vrijdag ziet men in de stad Franse uniformen en deze van het Engelse Flying Corps. Oostende is nog steeds de plek van rust en ontspanning bij uitstek. Het is niet goed om het programma van de festiviteiten te hervatten maar concerten, waardoor vaak een patriottisch gevoel aangewakkerd wordt, zouden kunnen plaatsvinden. De burgemeester meldt in verschillende kranten dat in Oostende alles rustig is, dat de hotels nog open zijn en de prijs van logement verminderd is; dat de badgasten nog zeer talrijk zijn en de schepen normaal in zee gaan. De middenstatie en de havengeul worden bewaakt door het derde linieregiment.

20 augustus 1914

In het strandcabinendorp opgesteld tegen de Koninklijke gaanderijen en de omgeving van het Lunapark, verblijven momenteel 430 personen. Elke dag wordt een morgen-, middag- en avondmaal aan deze mensen uitgedeeld. Te Middelkerke werd een spion aangehouden en naar Brugge overgebracht. Een groot aantal vluchtelingen komt toe uit het Brusselse. Burgemeester Liebaert richt zich in een aanplakbrief tot de bevolking waarin ze tot kalmte wordt aangemaand en zeker niet de vijand te provoceren.

22 augustus 1914

In de Zeestatie komen vele gekwetsten toe die naar het Militair Hospitaal worden overgebracht. De gewonde Fransen worden met de mailboot naar Frankrijk verscheept. De burgerwacht werd ingezet in de stad om de ordehandhaving te verzekeren. De politie kon de taak niet meer aan.

In de nacht worden de geld- en goudwaarden van de Nationale Bank op de Maria-Hendrika gebracht. De boot zal de 24ste vertrekken naar Engeland.

25 augustus 1914

Een man van Amay die hier als vluchteling verbleef in een villa te Middelkerke werd aangehouden en overgebracht naar Oostende. Na ondervraging bleek de man gewoon inlichtingen genomen te hebben over zijn verblijfplaats met zijn familie.

26 augustus 1914

Meer dan 1200 vluchtelingen kunnen nog weg met de mailboot naar Engeland. In de Volksbond wordt dagelijks 400 liter soep uitgedeeld.

27 augustus 1914

Acht Engelse oorlogsschepen meren af voor Oostende. De maaltboten varen hen tegemoet en brengen 4.000 soldaten over. Deze werden gelegerd in de kazerne.

Om 10 uur heeft in de St-Petrus- en Pauluskerk de begrafenis plaats van de vijf gesneuvelde gendarmen in Snaaskerke.

28 augustus 1914

Een Duitse spion werd gevat nabij het vliegveld aan de Vuurtoren. Hij werd naar Brugge overgebracht.

OOSTENDE
Kastanjelaan 3
8400 OOSTENDE
info@azuriet.be
059 51 49 51
www.azuriet.be

OUDENBURG
Hoogstraat 13
8460 Oudenburg
hilde@azuriet.be
05979 55 05

TERUGBLIK OP DE 'GEHEIMZINNIGE STAD'

MARC LOY

Herinnering aan 'De geheimzinnige stad' in het Spilliaert Huis (2019)

Zoals bij vorige Spilliaert tentoonstellingen koos curator en Spilliaertspecialiste Anne Adriaens-Pannier voor werken uit privécollecties. Een aantal ervan werden voor het eerst aan het publiek getoond. "Van de 40 geëxposeerde werken zijn er 32 nog nooit voor een expo uitgeleend", preciseerde de curator die ook meewerkte aan de voorbereiding van Spilliaert- tentoonstellingen in 2020 in de Londense Royal Academy of Arts en het Musée d'Orsay in Parijs. "Een surplus aan het opzetten van zo'n thematentoonstelling is dat er onverwacht weer onbekend werk van de kunstenaar opduikt. Ook nu weer eentje: momenteel heb ik er al 4501 kunnen traceren en wie weet hoeveel werk van hem nog bij Oostendenaars te vinden zijn?" zegt Anne Adriaens-Pannier die ook aan een oeuvrecatalogus van Spilliaert werkt.

In de expo 'De geheimzinnige stad', tot 13 oktober *laatstleden* te zien in Het Spilliaerthuis Oostende, wandelden we in de voetsporen van Léon Spilliaert door zijn Oostende tussen 1904 en 1928. De jonge kunstenaar twijfelt over zijn artistieke toekomst, is vaak ziek en chronische maagklachten drijven hem het nachtelijke Oostende in. Hij maakt lange tochten langs de dijk, de Visserskaai, het park, de Gaanderijen. Hij flaneert richting eigen melancholie en doolt in eigen eenzaamheid rond. Het levert alvast pracht werk op in mixed media. Een aantal van zijn stadszichten houden ondanks twee oorlogen en de bouwwoede een eeuw later nog stand of zijn tenminste in het stedelijk landschap traceerbaar. We delen graag vijf desolate stadszichten toen en nu: het Vissersdok/Montgomerydok, de Koninginnelaan richting 't Bosje, de Visserskaai, de Koninklijke Gaanderijen en het bruggetje in Maria-Hendrikapark.

Zie illustraties vooraan en achteraan dit gidsenblad met werk van Spilliaert en hedendaagse locatiefoto's van Marc Loy.

Erfgoeddag 'DE NACHT' in Oostende op zaterdag 25 april 2020

Vier LN-gidsen hebben voor die nacht een aangepaste wandeling uitgewerkt:

'Met Gaston en Leon & co door nachtelijk Oostende'

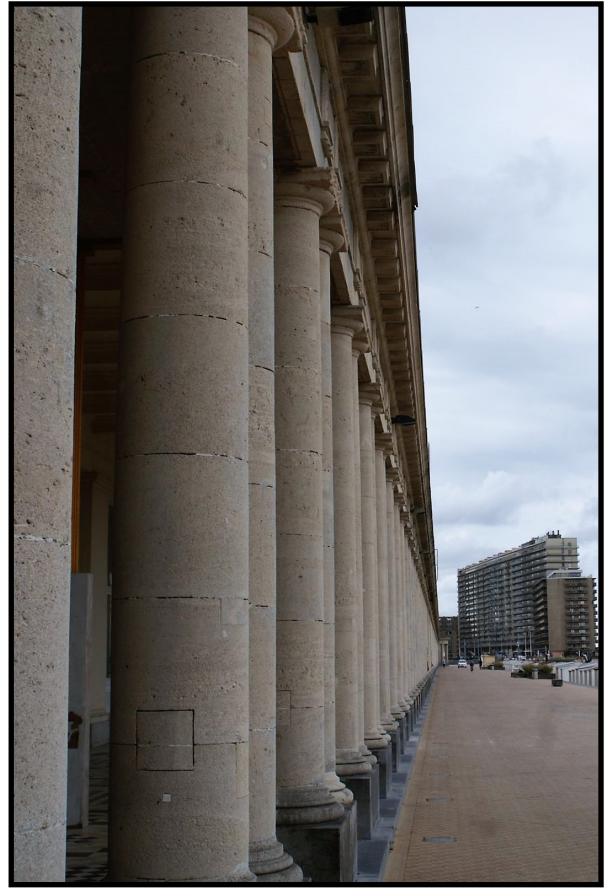
Aan de hand van beeldmateriaal en voorleesfragmenten gekoppeld aan uitgekozen Oostendse locaties worden de deelnemers aan deze gegidste lusronde ondergedompeld in de nachtelijke voorstellings- en belevingswereld van schrijvers als Gaston Duribreux e.a. en beeldende kunstenaars als Leon Spilliaert e.a.

**Start 21 & einde 23 uur in Spaans Huisje,
Christinastraat 67 = luswandeling.**

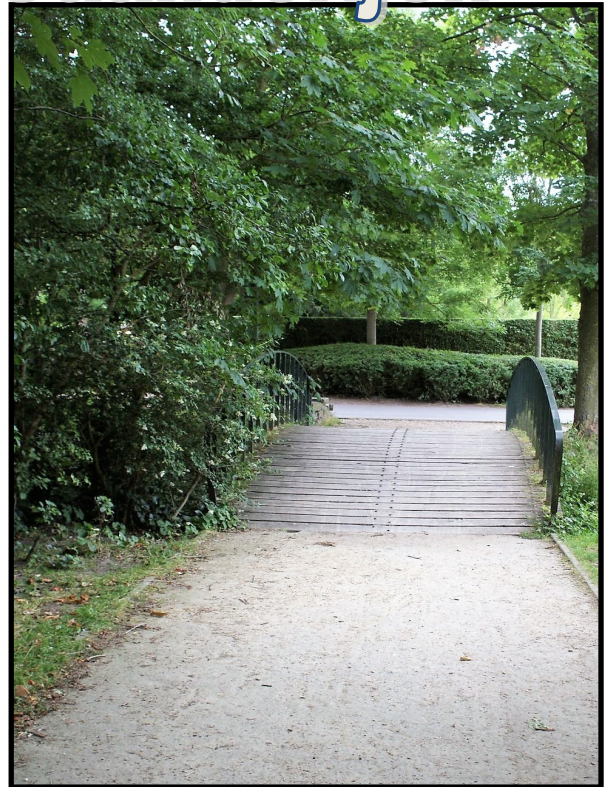
**NIET reserveren via Lange Nelle maar tgt. via de
Cultuurdienst van de stad Oostende.**

Koninklijke Galerijen met personage (De nacht) 1908
Gewassen Oostindische inkt en pastel op papier
Verzameling van de Belgische Staat –inv.7594

Koninklijke Gaanderijen

BRUGJE MARIA-HENDRIKAPARK

